

CYBERSEX

PLAYING WITH DIGITAL TOYS AND ONLINE PORN



PHOTO BY OLIVIERO TOSCANI



TRITON

Radana Divínová

Cybersex – forma internetové komunikace

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

autorka:

Mgr. Radana Divínová

www.cybersex.cz

Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií

Masarykova univerzita Brno

VZ MSM 0021622406

© Radana Divínová, 2005

© TRITON, 2005

Cover © Vladimír Vašut, 2005

Vydalo Nakladatelství TRITON, s.r.o.

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

www.triton-books.cz

ISBN 80-7254-636-8

OBSAH

ÚVOD	11
1 INTERNET	13
1.1 Trocha historie	13
1.2 Internet v číslech (trocha statistiky)	16
1.2.1 Situace ve světě	16
1.2.2 Situace v České republice	17
1.2.3 Trendy a budoucnost Internetu	20
1.3 Cyberprostor a jeho specifika	25
1.3.1 Jazyk	25
1.3.2 Některé psychologické aspekty	27
1.3.3 Internet jako prostředí bez zábran (disinhibice při komunikaci)	32
1.4 Virtuální identita	36
1.4.1 Experimentování s identitou	37
1.4.2 Virtuální versus reálná	40
1.5 On-line komunikace	45
1.5.1 Specifika textové on-line komunikace	47
1.5.2 Utváření dojmu on-line	52
1.5.3 Další aspekty on-line komunikace	54
1.6 Cybevztahy a jejich typologie	56
1.6.1 Jak si vybíráme přátele v síti?	57
1.6.2 Když je cyberprostor těsný	59
1.6.3 Typologie cybevztahů	61
1.6.4 On-line versus off-line vztahy	62
1.6.5 On-line komunity	63
1.7 Problémy spojené s užíváním Internetu	65

1.7.1 Dopad užívání Internetu na jedince – výzkumy	66
1.7.2 Nadměrné užívání Internetu	68
1.7.3 Závislost na Internetu	72
1.7.3.1 První výzkumy internetové závislosti ...	77
1.7.3.2 Na čem může být jedinec závislý?	79
1.8 Extrémně negativní jevy na Internetu	81
1.8.1 Cyberstalking	82
1.8.2 Dětská pornografie a pedofilie	84
1.8.3 Znásilnění v cyberprostoru	88
1.8.4 Sebevražda on-line	91
2 CYBERSEX	94
2.1 Co je na Internetu možné a co už ne – vymezení pojmu cybersex	95
2.2 Přitažlivost cybersexu	97
2.3 Rozdíly mezi muži a ženami	99
2.4 Typologie konzumentů cybersexu a čtyři dimenze on-line aktivit	100
2.5 Zvýšené provozování cybersexu	101
2.5.1 Závislost na sexu – existuje vůbec?	102
2.6 Když se cybersex stane nepostradatelným	105
2.7 Není závislost na cybersexu vlastně závislostí na sexu nebo na Internetu?	106
2.8 Vliv zvýšeného provozování cybersexu na jedince a na jeho okolí	107
3 VÝZKUM ČESKÝCH UŽIVATELŮ	111
3.1 Motivace k cybersexu	112
3.1.1 Touha po sexuálním uspokojení	113
3.1.2 Touha po poznání	114

3.1.3 Touha být sám sebou	117
3.1.4 Touha odreagovat se	119
3.1.5 Snaha získat partnera pro reálný sex	119
3.1.6 Touha být žádaný/žádaná	120
3.1.7 Vzrušení z anonymity	122
3.1.8 Vzrušení z interaktivity	123
3.2 Vnímání cybersexu	124
3.2.1 Cybersex jako náhrada za reálný sex	124
3.2.2 Cybersex jako jiná forma sexu, doplňek reálného sexu	125
3.2.3 Cybersex jako zpříjemnění autoerotiky	126
3.2.4 „Jen slova“ aneb „reál je reál“	126
3.3 Význam cybersexu	127
3.4 Výhody cybersexu oproti reálnému sexu	128
3.5 Vliv cybersexu na sexualitu	132
3.6 Specifika cybersexu	135
3.6.1 Fantazie při cybersexu	135
3.6.2 Používání zvláštních nicků (přezdívek)	136
3.6.3 Partneři na cybersex	137
3.6.4 Masturbace a orgasmus	139
3.6.5 Přenášení cybersexuálního vztahu do jiných prostředí	140
3.6.6 Zabývání se myšlenkami na cybersex	143
4 SHRNUÍ	144
PŘÍLOHY	148
LITERATURA	155
JMENNÝ REJSTŘÍK	163
VĚCNÝ REJSTŘÍK	165

ÚVOD

Internet. Před deseti lety byl pro většinu neznámým pojmem, dnes se pro mnohé stal nezbytnou nutností. Odráží a ovlivňuje styl života v 21. století jako žádné jiné médium. Stal se synonymem pro intenzivní a rychlou komunikaci. Počítače, Internet a e-mail umožňují jednoduchý přístup k obrovskému množství informací, stejně jako rychlý, jednoduchý a pohodlný kontakt s lidmi po celém světě. Můžete komunikovat se svými blízkými a přáteli, ale také s lidmi, které neznáte. Prostředí chatových místností na Internetu umožňuje „potkávat“ lidi nejrůznějšího věku, z nejrůznějších koutů země a nejrůznějších zájmů. Jedinci, kteří studují, zaměstnaní či nezaměstnaní, zadaní či svobodní, všichni zde mohou sdílet své názory a zájmy. V takto pestrém a anonymním prostředí je jedním z oblíbených témat sexualita.

První diskusní skupina věnovaná sexualitě byla založena 3. dubna 1988 v USA. Vznikla tehdy na alternativní síti (proto název alt.sex) jako reakce na zamítnutou žádost uživatelů Usenet, kteří chtěli, aby na tomto serveru byla otevřena diskusní skupina s tematikou rekreační sexuality. Od té doby má sex na Internetu své pevné místo. Má on-line sexualita potenciál ovlivňovat sexuální postoje a chování uživatelů Internetu? Nebo Internet sexualitu svých uživatelů a celé společnosti pouze

odráží? Takové a podobné otázky se snaží seriózně zodpovědět mnoho odborníků. Většina z nich se zaměřuje na hodnocení vlivu webových stránek s pornografickým materiálem, ať už na děti, dospívající, vysokoškolské studenty, muže či ženy. Sexualita se v jiné, mnohem více interaktivní formě, objevuje v prostředí chatových místností. Virtuální sex, tzv. cybersex, je v podstatě Internetovou obměnou sexu po telefonu. Lidé, kteří spolu komunikují, si navzájem zasílají vzkazy se sexuálním obsahem a snaží se tak vzrušit sebe nebo toho druhého. A právě o tomto specifickém druhu komunikace je kniha, kterou nyní držíte v ruce.

Abychom mohli porozumět cybersexuálním aktivitám, je nutné přiblížit si širší kontext prostředí, v němž probíhají. Interaktivní komunikační prostředí na Internetu – chaty – mají své specifické psychologické aspekty stejně jako Internet sám o sobě. On-line komunikace má svá specifika, stejně tak jako virtuální on-line vztahy, objevuje se problematika virtuální identity a experimentování s ní, ale také například důsledky nadměrného používání Internetu. V zahraničí (většinou ve Spojených státech) bylo výzkumů cybersexuálních aktivit a jedinců, kteří je provozují, provedeno několik. Tato útlá knížka shrnuje dosavadní poznatky ze zahraničních zdrojů a představuje výsledky výzkumu z roku 2003 mapujícího chování a motivaci českých uživatelů.

1

INTERNET

1.1 Trocha historie

Internet začal svůj život v roce 1969 ve vojenské laboratoři USA pod jménem ARPANet a byl pojmenován podle sponzora Pentagon's Advanced Research Projects Agency. Vymyslel jej a navrhl *Larry Roberts* už v roce 1963. Cílem bylo umožnit počítačovým inženýrům a vědcům pracujícím na vojenských zakázkách po celé Americe sdílet drahou techniku a další zdroje. Myšlenka, že by se touto cestou daly posílat také vzkazy, přišla až dodatečně. E-mail, jak se mu začalo říkat, rychle změnil síť v nový komunikační kanál. Zpočátku byl ARPANet tvořen pouhými čtyřmi počítači. Jejich počet však vzrůstal, v roce 1971 již měl celkem patnáct uzlů, v roce 1972 třicet sedm uzlů a v roce 1973 se k němu připojily také první zahraniční uzly ve Velké Británii a v Norsku. ARPANet se tak stále více stával zárodečnou sítí, na kterou se postupně „nabalovaly“ další, čímž vznikal celý konglomerát vzájemně propojených sítí. Později došlo k rozdělení ARPANetu na dvě části – ARPANet a MilNet (armádní síť), které byly schopny spolu komunikovat (Anderson, 1996).

Během osmdesátých let se objevovaly další a další sítě (Internet se rozšiřoval na akademické půdě a i firmy

začaly spojovat počítače v rámci svých kanceláří) a s tím také problém komunikace různých počítačů na různých platformách. Proto vznikl protokol TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol – poprvé implementován v BSD UNIXech). Dnes již existuje celá rodina TCP/IP protokolů, je jich více než 100 a stále vznikají nové. Patří sem například protokoly HTTP (HyperText Transfer Protocol) a FTP (File Transfer Protocol). V roce 1986 vytvořila instituce NSF (National Science Foundation) svou síť NSFNet, která původně propojovala pět výpočetních středisek na univerzitách s velmi výkonnými počítači. V roce 1990 byla síť ARPANet zrušena a nahrazena právě sítí NSFNet. V roce 1991 nad ní byla vytvořena nová síť NREN (National Research and Education Network) (Anderson, 1996).

Komerční provoz na Internetu se datuje od roku 1992, kdy National Science Foundation, která do této doby spravovala páteřní síť Internetu, umožnila připojení i komerčním subjektům. Vznik dnešního Internetu je datován do roku 1993, kdy student univerzity v Illinois *Marc Andreessen* napsal program Mosaic. Tento program zjednodušil používání Internetu na ukazování a klikání na obrázky a podtržená slova, tzv. hypertextové odkazy. Hypertext vymyslel ve Švýcarsku o čtyři roky dříve – v roce 1989 britský fyzik *Tim Berners-Lee*, zaměstnanec laboratoře CERN (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire – Evropská organizace pro jaderný výzkum) jako způsob organizace vědeckých informací on-line. Texty, které obsahují odkazy na další dokumenty, které mohou být umístěny na jiném počítači, třeba na druhém konci světa, byly původně vyvinuty

pro vnitřní potřebu laboratoří, ale díky jednoduchému a intuitivnímu ovládní se tento způsob komunikace rozšířil i za brány CERN a dnes jej známe pod jménem World Wide Web (Anderson, 1996).

Internetová síť popřela tradiční způsoby výstavby sítí, je chaotická, decentralizovaná a neregulovaná. Neexistuje centrální počítač, ba co víc, není žádné centrum. Všechn obsah Internetu je v počítačích, kterým se říká servery, a ty jsou rozesety po celém světě. Internet je možné si představit jako pavoučí síť s mnoha různými cestami, kterými je možno se dostat z bodu A do bodu B. Data, jež odesíláme nebo stahujeme, jsou rozdělena do malinkých balíčků, které se k místu určení vydávají mnoha různými cestami tak, aby informace byla obtížně zachytitelná. Za tyto principy vděčí Internet svému vojenskému původu. Síť prý odolá rozsáhlé destrukci i nukleárnímu útoku. Pokud je jedna cesta vyřazena z provozu, balíček jednoduše cestuje v rámci té, která nebyla porušena. To ji dělá „virtuální“ sítí, která běhá po povrchu skutečné sítě telekomunikačních společností (Anderson, 1996).

1.2 Internet v číslech (trocha statistiky)

1.2.1 Situace ve světě

„Explozivní růst Internetu není jen výstřelkem nebo souhrou náhod, ale výsledkem rozpoutaného volného digitálního trhu. Žádné komunikační médium ani výrobek spotřební elektroniky nikdy nezažil takový růst, ani fax a ani PC. Při tomto tempu bude mít během dvou let cyberprostor více obyvatel než nejpočetnější národ.“

Ch. Anderson, 1996

Do roku 1983 se Internet skládal z méně než 500 hostitelských počítačů umístěných výhradně v amerických vojenských laboratořích a akademických odděleních pro počítačovou vědu. Do roku 1987 už síť obsahovala 28 tisíc hostitelských počítačů ve stovkách univerzit a výzkumných laboratořích. Nejpozději v říjnu roku 1992 byla překročena hranice jednoho milionu. Křivka nárůstu hostitelských počítačů má tvar exponenciální funkce. Od roku 1998 se meziroční nárůst pohybuje v desítkách milionů počítačů. Zatímco v červenci roku 1999 bylo toto číslo padesát šest milionů, o dva roky později, v červenci roku 2001, je tento údaj více než dvojnásobný. Poslední zveřejněný údaj je z června 2004, kdy počet připojených počítačů dosáhl 285 139 107 (Zakon) (viz příloha č. 1). Suler v roce 1998 uváděl, že více než polovina z nich, 55,5 %, se nachází na severoamerickém

kontinentě (tedy v USA a v Kanadě), druhou nejzasíťovanější oblastí je západní Evropa.

Agentura Nielsen/NetRatings se zaměřila na přístup na webové stránky v posledních třech měsících roku 2001. Ze svého domova se na Internet přihlásilo 498 milionů lidí, což ve srovnání s předešlým čtvrtletím znamenalo pětiprocentní nárůst. V návštěvnosti webových stránek drží prvenství Severní Amerika. Její podíl představuje 40 %. Následuje Evropa, Blízký východ a Afrika s 27 %, na třetím místě je Asie s 22 %. Jak se uvádí v článku a i pokud srovnáme údaje agentury s údaji Sulera (1998), největší nárůst uživatelů zaznamenala Asie (A1).

Dalším kritériem růstu Internetu, kromě počtu hostitelských počítačů, je počet webových stránek. V polovině roku 1993 to bylo pouhých 130 webových stránek. Tento počet se za čtyři roky znásobil desetitisíckrát. Anderson (1996) uvádí, že podle společnosti Sun Microsystems se počet webových stránek zdvojnásoboval každých 53 dnů. Kromě přechodného poklesu v letech 2002–2003 se jejich počet neustále zvyšuje. Údaj z prosince roku 2004 hovoří o 56 923 737 aktivních webových stránkách (Zakon).

1.2.2 Situace v České republice

V listopadu 1991 úspěšně proběhly ve výpočetním centru ČVUT první pokusy o připojení na Internet k uzlu v Linci. Formální připojení ČSFR k Internetu se slavnostně uskutečnilo 13. února 1992. Internet byl tedy do

stupný v Praze na ČVUT, ale po připojení volaly i ostatní vysoké školy z celé ČSFR. V prosinci 1991 schválilo české ministerstvo školství projekt předložený akademickou obcí a v červnu 1992 uvolnilo 20 milionů korun pro vybudování páteřní sítě spojující univerzitní města. Na slovenskou část projektu podobně přispělo slovenské ministerstvo školství. Po rozpadu ČSFR se FESNET rozdělil na CESNET (Czech Educational and Scientific Network) a slovenskou část SANET. V listopadu 1992 byly pevnou linkou propojeny Praha a Brno – dva hlavní uzly sítě CESNET – a koncem března 1993 bylo připojeno již 9 měst. I když CESNET byl vybudován jako akademická síť, v reakci na poptávku po připojení se zanedlouho stal i komerčním poskytovatelem. Dnes je jedním z mnoha, a i to dokládá obrovskou dynamiku rozvoje Internetu.

Výzkumná studie „*Struktura a využití českého Internetu v roce 2000*“, jejímž zadavatelem bylo Ministerstvo kultury ČR, se snažila zmapovat, jak vypadala situace osm let po prvním připojení. Vzorek představovalo 4687 návštěvníků třinácti českojazyčných www serverů a zjištění o populaci uživatelů Internetu byla následující: 77,8 % uživatelů českého Internetu byli muži a studenti tvořili jednu třetinu této populace. Více než polovina uživatelů byli lidé do 25 let a spolu s ostatními uživateli, mladšími 36 let, tvořili 80 % všech uživatelů. Populace uživatelů českého Internetu byla charakteristická vyšším vzděláním – vysokoškolsky vzdělaní lidé tvořili 26 % a středoškoláci 62 % (A2).

V roce 2002 přinesla společnost Markent informace, že Internet používá 34 % ze všech dotázaných mužů